

ДІЛО

виходить щодня рано

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ
Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. ш. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“, Львів.
Головний Редактор прий-
має від 11—12 год. перед-
полуднем.
Рукописи не звертаються.

ПЕРЕДПЛАТА В КРИЮ:
Місячно 2-00 зол.
Чвертьрічно 5-00 „
Піврічно 10-00 „
Річно 20-00 „
ЗА ГРАНИЦЮ: В Америці і Канаді,
Франції, Голландії, Бельгії 20 фр. фр.
Італії 7-50 зол., Німеччині 7-50 зол.
Швейцарії 5 шв. фр., Чехословач-
чині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Бол-
гарії 7-50 зол., Австрії 7-50 зол.
Залив адреса 1 зол.

Телеф. Редакції 29-41.
Друкарні 29-28.
В СПРАВІ ОГЛОШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
25 сот.

Гувер і криза в Америці.

Львів, 25. лютого 1931.

Про існування Герберта Гувера світ дові-
дався на початку світової війни, коли Вільсон
доручив йому керму над американською допомо-
говою акцією в нещасній Бельгії. При кінці вій-
ни він — все ще приватний громадянин — звер-
нувся до американського уряду в проханням,
щоби в державних грошей призначити 100 міль-
йонів доларів на допомогу різним європейським
краям, зруйнованим і виснаженим війною. А зно-
ву за кілька літ просив Гувер нових 20 мільйонів
на поміч голодуючим в РСР. Оба рази звертали
йому увагу, чи не краще було б зібрати потрібні
гроші шляхом приватних жертв, але Гувер оба
рази настоював на тому, що приватні засоби в
людей повичерпувались і треба сягнути до дер-
жавної скарбниці. В оба рази конгрес погодився
з тим його поглядом та ухвалив виплатити, скіль-
ки треба. Таким чином в розпорядження грома-
дянина Гувера видав американський уряд сто-
двадцять мільйонів доларів і тими грошми він ряту-
вав Європу та став відомий у широкому світі,
придбавши славу „добродія людства“, яка кі-
нець-кінців допомогла йому дійти аж до Білого
Дому.

Та ось важка криза навістила й саму Аме-
рику, де панує тепер велика безробіття й нужда
серед робітництва. Ще гірше серед фермерів у
кількамадятих полудневих степах, де літня по-
суха довела просто до голодування населення.
Якж допомогти акцію розвиває тепер Гувер
перед американським населенням, як президент
Злучених Держав?

Про боротьбу з економічною кризою в Аме-
риці висказався през. Гувер на днях на сторін-
ках віденського „Н.Фр. Прессе“ ось-так: Маючи всі
потрібні засоби й можливості, можемо дивитись
у будувати сміливо й без найменшого страху.
Коли корабель на морі загрожує небезпека, то
пасажирів і залозі поміж ними найкраще тим,
що офіцери сконтролюють мапи, компас і баро-
метр, перевіряють докладно керму та оглянуть то-
чово пети до опалювання. Таксамо й ми послужимо
добро кожній одиниці нації, як тільки чиним,
що присвятився боротьбі з деструктивними си-
лами, бо тільки так можемо мільйонним масам
нашого народу.

В дальшому розвиває Гувер план цілої акції,
якої метою є не тільки довести до злагоди
кризи, але й до повернення давнього добробуту.

До акції заприяжено всі фактори господарського
життя, що несуть за те життя відповідальність.
„Нашою програмою є — каже він — зробити все
можливе, аби піддержати загальне довіря, не до-
пустити до паніки, забезпечити відповідну скіль-
кість капіталу, що, позичений на незначний
процент, уможливив би оживлення економічно-
го життя і прискорив будівельні роботи, до яких
можна би притягнути тисячі робітництва з тих
галузей промислу, які підупали і через те при-
мушені були переводити редуції“. Крім того му-
сьється довести до добровільної умови між робіт-
никами й роботодавцями, аби вдержати платні
на відповідному рівні і таким чином піти назу-
стріч домаганням широких робітничих мас. При
цьому не можна допустити до того, аби страйки
й локавти поширювали та загострювали депре-
сію, зате слід піддержати силу купна населення,
а одночасно й сільське господарство, яке в дея-
ких степах опинилося над берегом пропасти.

Ось в основних рисах план Гувера, при по-
мочі якого він хоче побороти тяжку господар-
ську кризу в Америці, що має, як бачимо, чим-
ало аналогій в нинішню затяжкову кризу в
Європі. Можна думати, що енергії, хистові і до-
свідові през. Гувера поведеться вже в короткому
часі ту кризу коли не побороти зовсім, то принай-
мше й злагодити і притупити.

През. Гувер має ще немало інших засобів
і можливостей на припинення, а то й ліквідацію
кризи, яких у своїй статті в „Н.Фр. Прессе“ не
наводить. Так досі він не вважав за кінечне по-
бороти кризу при допомозі грошей, внаслідок
якого уряду, якому він проводить. На американ-
ську господарську скруту він думає найти лік у
помощі самого громадянства — його філантро-
пічних установ у першу чергу. Державних фон-
дів на ту ціль він уживати не хоче, аби — як
кажуть його противники, найпачеж ліві — не
ломати „принципу“. Бо поміч голодним і висна-
женим війною європейцям — це була ласка, яка
на будуче до нічого не зобов'язувала. А допус-
тити раз американців до публичних фондів — зна-
чить: вказати їм шлях, яким вони досі не йшли
і яким вони від того моменту схотіли йти при
кожній подібній нагоді. Це було б, очевидно, зло-
мання принципу, а до того през. Гувер не до-
пустить так довго, як довго може успішно боротися
з кризою при допомозі поданого згорі плану.

—О—

ГРОШІ Є КРУГЛІ —

КОТЯТЬСЯ, але не розкотяться, коли їх
вложити на вкладкову книжку в

Кооперативному Банку „ДНІСТЕР“

у Львові, вул. Руська ч. 20.

виборчих підсумків є безумовним признанням
повної української перемоги в останніх соймових
виборах.

Хліборобська нужда.

На тему нинішньої господарської кризи, а
радіше на тему кризи хліборобської проф. Ст.
Гравський оголошує на сторінках єдиного
„Курера Львівського“ цикл статей, оперуючи
в них порівнювальними статистичними даними про
стан цін на хліборобські плоди в Польщі й за-
кордонних державах за останні роки, імпор-
т, експорт і консумцію, та на маргінесі тих цифро-
вих даних додає свої — інколи дуже цікаві —
уваги. Тому, що нинішня хліборобська криза —
вірніше: хліборобська нужда — стає спеціально
для нас, українців, питанням уже не тільки те-
оретичних розважувань, але просто егзистенції,
цікаво познайомитися і з деякими поглядами
Гравського.

У статті п. н. „Різноріччя“ („Кур. Льв.“
з 25. ц. м.), автор нотує ціни на пшеницю, жито,
ячмінь і овес, нотовані в останньому тижні на
збіжжівих біржах у Познані і Кракові, в Шкаго,
Гамбурзі, Відні, Берлі, Празі і Берліні і дохо-
дить до такого висновку:

Переживаємо загальну кризу різноріччя
цін. Але польські різноріччя (чит.: всі різноріччя
в Польщі — прим. Ред.) переживають її важче
від різноріччя решти Європи та Америки. Вони
дістають за свої плоди ціни нижчі, ніж різноріччя
чеські, австрійські, німецькі, англійські,
північно-американські, — дарма, що міський
консумент платив у Польщі за хліб майже
стільки, що платив рік тому, коли збіжжя
було вдвоє дорожче...

„Причиною (чому за знижкою гуртових
цін не слідує у нас знижка деталічних цін —
прим. Ред.) є та надзвичайно висока стопів
і щораз більший натиск податкової шруби
та зокрема вимір оборотового податку, який
не рахується з реальною платінною силою
купців і ремісників.

А чому упадок різноріччя гуртових цін у нас
глибший, ніж у інших краях? Чи маємо біль-
шу, ніж донебуду на світі, надпродукцію
збіжжя? Зовсім ні.

Від січня 1927 до 1. вересня 1930 року
ми спровадили закордонного збіжжя разом на
суму 687 міль. зол., а вивезли за 391 міль. зол.
Отже загалом протягом останніх 4-ох літ ми
були краєм збіжжєвого імпорту. Щоби в цих
умовинах ціни на збіжжя були у нас нині од-
ними з найнижчих на світі, на те треба було
зробити в останніх роках величезні помилки
у суспільно-господарській, торговельній, кре-
дитовій і скарбовій політиці.

І знову, навівши цифри збіжжєвого імпорту
1927—1929 рр., автор вказує, що

в роках високих збіжжєвих цін, ми масово
спроваджували чуже збіжжя, а свого не ви-
возили, лише магазинували його, — щоби по-
тім експортувати його в літах упадку цін на
світових ринках.

Чому ж ми так нерозумно господарили?
Бо в 1927 і 1928 рр. гуляла по Польщі ра-
дісна творчість за позичені з закордону
гроші.

Від 1927 р. — мовляв — масово спроваджу-
вано не лише пшеницю, але навіть жито, викорис-
товуючи країні кредитові можливості: 6-місяч-
ний безвідсотковий кредит на закорд. товари,
при неконечності виплати готівкою бодай по-
довини вартості краєвого товару. А не вивже-
но збіжжя тому, що „зедювано собі поміщи-
цтво щедрим розділюванням навозових і збіж-
жєвих кредитів“.

З польської преси.

Признання української виборчої перемоги поважним проурядовим органом.

В останньому числі відомого варшавського
журналу „Справи Народовосювове“ (за листо-
пад-грудень 1930 р.), який є органом „Інституту
Національних Дослідів“, пів-урядової інституції
науково-дослідного характеру, у хронікарсько-
му огляді українського життя находимо м. ін.
одні підвідлі п. н. „Висліди виборів“. Читаємо
там буквально так:

„Полі на терені Східної Галичини (в ориг.
„Малопольщі“ — прим. Ред.) не могли закін-
шитися без результату і для передвиборчої
акції, яка мала тому утруднені умовини. Од-
нак не вважаючи на те фреквенція у виборчо-
му акті була значна і коли річ іде про листу
українського блоку — вона osiąгнула значні
успіхи.

Треба підкреслити ще, що листа „Україн-
ського й Білоруського Виборчого Блоку“
була єдиною українською державною листом;
інші українські політичні групи мали лише
льокальні листи. Вирвали „Сель-Роб Єдність“
оголосила державну листу, однак вона була
в формальних причин уневажнена.

Важкі оцінюючи висліди виборів треба
стердити повне заломання радніофілських
впливів у селянських масах. Переконуючо ка-
жуть про це висліди виборів на терені Волині,
яка зовсім досі домену впливів українських

радіофілів і базу сель-робівських партій.
Значні втрати зазнав також націоналістичний
блок під оглядом числа отриманих голосів,
як і мандатів. Однак коли взяти під увагу
важкі умовини, в яких відбувалася передви-
борча кампанія і факт, що наслідком прокура-
торського слідства арештовано цілий ряд
б. українських послів і сенаторів, себто най-
активніший елемент у громадському житті, —
арештовано їх у зв'язку з протидержавною
діяльністю (переважно підбурюючи вічеві про-
мови) з часу їхнього послухання до поперед-
нього сойму, — що очевидно не стало без
впливу на перебіг передвиборчої кампанії, —
вислідів, здобутих Українським Блоком, не
можна вважати за виборчу програму. Бо тре-
ба пам'ятати, що з уваги на величезний зріст
фреквенції на проурядову листу — українські
угруповання навіть у найкорисніших для себе
умовинах мусіли зазнати деяких втрат у від-
ношенні до свого догеперішнього стану по-
сідання у соймі і сенаті, зате не тратючи на
впливах серед українських виборчих мас,
які — не вважаючи на все — висловилися
цифрово сильно за українською листом.

Коли зважити той характер „Справ Наро-
довосювових“, на який ми у вступі вказували,
то ця обидва й „дипломатична“ стилізація

Отже замість продавати збіжжя, велика власність заставляла його, або просто виставляла векселі за отримані штучні навози, обманюючи себе і обманювана з гори, що добра кон'юнктура не тільки буде даліше тривати, але навіть покращає. Наше (польське — прим. Ред.) поміщицтво віддалося під опіку генеральської і полковницької економії. А військо-ве знання учить заскакувати неприятеля на фронті, — але не хоронить перед заскакуванням на ринках через зміну цін.

Тому знижка цін велико-власницький хліборобський польський світ заскочила. Одночасно зменшилася долина кредитів. „Треба було насилу продати“, — а тимчасом в краю були великі запаси не лише власного збіжжя, але й спровадженого в попередніх роках у надмірній кількості, на кредит, з закордону.

Ми збільшили експорт збіжжя в 1929 р. втричі з 58 на 164 мід. Мало-що менше вивезли теж у мин. році. І чим більше паде ціна збіжжя на світових ринках — тим більше співають помішники з продажем своїх запасів. Подача збіжжя росте, — але запотребування маліє.

Тут автор приходить до питання зменшення консумції, як наслідку зубожіння.

Загальна надконсумція чужих товарів на кредит в рр. 1927, 1928 і половині 1929, разом з розтратною скарбовою господаркою вичерпала грошові засоби громадянства. Не лише запас консументів обмежує нині свої видатки через брак грошей, але й наші млини та наші збіжжіві експортери не мають грошей. Наші збіжжіві купці обмежують свої покупки до мінімуму. Купують лише стільки, на скільки мають заповнений збут в найближчих днях.

— До тих статей Ст. Грабського ми ще повернемо. Зокрема зreferуємо ще його погляд на головну причину упадку збіжжєвих цін на світових ринках.

Реєстр росте...

Ліквідація культурно-освітніх товариств у львівському воєвідстві.

У львівському воєвідському деннику за грудень (ч. 15.) оголошено, що розв'язано отсі читальні „Просвіти“: в Розжалові, Вільці к. Вербиці, Винничах (пов. Сокаль), Комарові (пов. Сокаль), Грушові (пов. Дрогобич), Довжинець (пов. Сокаль), Сколім (пов. Лиско), Хишівцях (пов. Рудки), Чижиківі (пов. Львів), Василіві (пов. Рава Руска), Знесінні (пов. Львів), Збоїсках (пов. Львів), Березці (пов. Добромиль). Разом у грудні розв'язано 13 читальень. Товариства рукописно-пожарничі „Луги“ розв'язано: у Вербиці (пов. Рава Руска), Замочку (пов. Жовква), Деревні (пов. Жовква), Вільці Вербицькій (пов. Рава), Сулиміві (пов. Жовква), Дилатичах (пов. Мостиська), Дроговицях (пов. Бібрка), Нинювцях (пов. Ярослав), Ременіві (пов. Львів), Ніжанковичах (пов. Перемишль), Волосткові (пов. Мостиська), Грушатичах (пов. Перемишль), Яричіві Старім (пов. Львів). Разом 13 „Лугів“.

„Соколи“: в Крехові (пов. Жовква), Жовкві, Старяві (пов. Добромиль), Дорогомишлі (пов. Яворів), Пацьковичах (пов. Перемишль), Библі (пов. Перемишль), Ставчанах (пов. Городок), Борпичах (пов. Перемишль), Галичанові (пов. Городок), Сторонній (пов. Городок), Руданцях (пов. Львів). Разом 11 „Соколів“.

В слідуєчій числі денника львівського воєвідства (зі січня) оголошено дальші розв'язання читальень „Просвіти“: в Сеньківцях (пов. Рава), Чайківцях (пов. Рудки), Гоголіві (пов. Сокаль), Хлопчині (пов. Сокаль). Разом 4 читальні „Просвіти“. „Луги“ розв'язано: в Карачиніві (пов. Городок), Яричіві Новім (пов. Львів), Рипковій Волі (пов. Ярослав) Запитові (пов. Львів), Пархаті (пов. Сокаль), Цеперіві (пов. Львів). Разом 6 „Лугів“. „Соколи“: в Бродках (пов. Львів).

Разом у двох числах воєвідського денника за грудень і за січень подано повідомлення про розв'язання львівським воєвідством 17 читальень „Просвіти“, 19 „Лугів“, 12 „Соколів“. Це робить 48 українських культурно-освітніх організацій. Колиб так даліше мало піти, то наші села лишались без всякого товариства, а буде царювати коршма.

Нашому громадянству треба би пригадати, що поважно над цією ліквідацією і над тим усім, що вона собою несе нашому народові.

—o—

Німецька преса про українську проблему.

Не вважаючи на те, що відома пацифікаційна акція у Сх. Галичині припинена, чужинна преса не перестає цікавитися тією справою, а в зв'язку з тим і загальноукраїнською проблемою.

Наведу тут голоси впливової преси за минулі часи, що ще не попали на сторінки нашої преси, а відтак перейду до нових голосів з останнього місяця.

Багато газет занотувало на своїх сторінках короткі відомості про американські протести проти пацифікації та взагалі про акцію американських українців.

Великого розголосу наробила в Німеччині англійська преса. Все, що там було про Польщу і про пацифікацію, находило живий відгук у німецькій пресі, яка до речі кажучи на це звертає багато уваги і тим самим дає до пізнання, що вона не береться цієї справи самостійно розглядати. Побачивши доперва настрої англійців почала ця преса й собі трошки острівше виступати. Німецька преса відгукнулася також на пропольську англійську пресу, зазначаючи, що це все пишеться за відповідною підготовкою.

Майже вся преса подавала короткі вістки про засуди українців у Польщі. Зокрема всюди були нотатки та статті відносно українських прохань у папи римського та про напруження між Польщею і Ватиканом.

Кожний, навіть найменший, голос у польському союзі находив свій відгук та відповідне освітлення в німецькій пресі. При всьому цьому грали роль українці і коли польські партії відносно українських внесків годились, то про це все згадувалось лиш як про польську внутрішню політику.

„Германія“ з 31. XII. 1930. містить велику статтю про військоове виховання молоді в Польщі в загальному, а відтак спеціально про це саме у Сх. Галичині. Вона вказує недвозначно на загострення відносин між обома націями. Осінні події з 1930 р. не приводять до зближення між обома націями тому, що українське населення почувалося покривдженим і використовуваним.

З великим здивуванням мусіла вся німецька преса сконстатувати акт виступу англійських

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 27. ЛЮТОГО 1931.

МИХ. РУДНИЦЬКИЙ

ВЕЛИЧИНА МАЗЕПИ.

2. Індивідуальність і її проблеми.

„Життя Мазепи“ Борщака та Мартеля написане для чужинців. Чому-ж ми читаємо його цікавіше, як не один рідиний літературний твір, признаний небуденним? Здається, не треба мати на думці аж виїмки серед нашої інтелігенції, щоби признати, що під впливом чужої літератури вже нині наводять на нас дрімоту той балакливо-розділий стиль наших письменників, які все ще в темноті чумацької валки починають від довжезних аступів, усе нам по дорозі товмачать, а заки дойдуть до кінця на доплаті покладуть повчальні висновки.

„Життя Мазепи“ має всього 180 сторінок з 5 зв'язними розділами, легкими як найлекший фейлетон, легкими як поетична промова. Не бракує в ньому ні розяснень, необхідних для чужинця, ні висновків — ясних і рішучих, гідних пронизливого ума Мазепи. Є й сумніви, що виринають на підставі дотеперішніх наших відомостей про великого дипломата та наслідком наших традиційних метод думання.

Патріотичне навчання історії неслегка йде в парі з об'єктивним ствердженням фактів — не тільки в нас, а в різних народів, головню славянських. Немужеське, сентиментальне виховання каже нам робити із усіх наших провідників „крицеві статуї“, до чого доводить такий світогляд це пробує у поляків показати у низці гостих, небуденно інтелігентних книжок Бой-

Желенський здираючи вапно із кепсько побілених генів.

Чи краще було би, якби Мазепа був зразком непочитного характеру, непідкупної широти та вірності одній ідеї? Найне питання. Авторі згаданого життєпису показують нам те, що Мазепа робив серед даних обставин: коли не міг йти „проти вітру“, що кидав на всі боки державним кораблем на морі бурхливих подій, а коли вів прехитру гру дипломата. Між причинами його великої невдачі, після союзу з Карлом XII, находимо також одну таку цікаву характеристику:

„Але в останній хвилині, напередодні закріплення союзу з Швецією, все захиталося. Кохання, спіанене та непереможне кохання осінньої доби повернуло цю досі напрочуд утриману життєву рівновагу і майже заглушило в гетьмані всі голоси розуму та розважливості. Велика виправа почалася під знаком розбурханої жаги“.

Не один холоднокровний історик чи звичайний смертник може сказати: якби Мазепа був справді великим державним діячем то він умів би в такій великій історичній хвилині забути про жінку для державної справи. Щож? Наполеон не вмів краще здобувати жінок і лекше своїм Ватерло. Жіночтво грало в життєписі наших великих людей невеличку роль. Аж дивно, чому саме серед запорожців, що вмів проміняти жінку за тютюн та люльку, було так мало обачних, далекоглядних гетьманів. Український Дон-Жуан Мазепа є між ними майже виїмком. Зате, коли візьмемо історію та всю творчість Франції: скрізь жінки виступають у ролі grandes insoustrices — „великих натхнениць“.

Найбільший між козаками європейець — Мазепа мав душу вражливу на приваби жіноцтва, завдяки тим самим причинам, що давали йому змогу розуміти складні прояви мистецтва, дипломатії та людської психології. Хто розуміє, з яких дивних сполук твориться індивідуальність, той не може уявити собі деяких її прикмет і довершень без хиб і помилок, так само як не може домагатися, щоби земля на чудовім клаптику краєвиду була з тої самої річовини, що листя деревини та блакит.

Мазепа йшов усе життя назустріч великим спокусам і небезпекам і з них добував рідкий досвід і небуденну ясність думки.

Добра історична студія, така як „Життєпис Мазепи“, дає нам переріз різних живих конфліктів, без огляду на те, чи вони видаються суперечностями. Супроти неї люди різних світоглядів можуть повторити свою кінцеву мораль: напр. росіяни можуть доказувати, що дико Мазепи було в тому, що він пішов проти Москви, поляки, що не йшов зазвсіди вірно з Польщею, демократи, що не хехтував настроями маси і т. д. Із книжки Борщака та Мартеля чужинець і українець може побачити в першій мірі величину Мазепи в його думках і вчинках, мріях і довершеннях, успіхах і невдачах. Є в цій величині не одна несамоовита риса, що розяснює ще раз силу сугестії, з якою вона ділала на уяву великих письменників. А хочете добути просту, ясну й трохи несамоовиту мораль з її діяльності, то й таку знайдете: нарід у своїм змаганні до волі, у хвилинах розпуки, коли його суди та опікуни не дотримали своїх обітниць, може ввійти в союз навіть із чортом, а одна велика індивідуальність, що веде його, може захитати основами неюдної держави.

Радянська Україна.

ХІІ. ЗІЗД РАД УСРР.

У радянській пресі появилася інформація про те, що дня 25. лютого ц. р. починається ХІІ. всеукраїнський з'їзд рад у Харкові. На з'їзді будуть обмірковувати такі справи: 1) звіт з діяльності союзу рад; 2) звіт з діяльності уряду РСРР; 3) справи радянського будівництва; 4) про загальне наванчання і політехнізацію шкіл; 5) питання конституції УСРР; 6) вибори.

Порядок денний з'їзду, як бачимо, доволі обширний. Найцікавіші дві точки, а саме точка про зміну конституції УСРР та точка про „політехнізацію шкіл“.

„НА ВУГІЛЬНОМУ ФРОНТІ ТРІВОГА“.

Під таким написом зустрічаємо в харківському „Комуністі“ в останніх днях передову статтю, а якої довідомості, що „січневі“ наслідки боротьби за вугілля абсолютно незадовільні. У січні вугільний Донбас дав не лише а в листопадові темпи видобутку, що своєю чергою були явно недостатні. В січні пересічний добовий видобуток вивисив 108,2 тис. тон проти 126,5 тис. тон у грудні. Де причина цього відступу? Причина безперечно в незадовільній організації роботи. Справді в січні ми маємо не підвищення, а зниження процесу механізованого видобутку. Механізований видобуток у січні вивисив лише 63 відс. планованого. Продуктивність зарубної машини ледви дійшла до 2.100 тон проти 3.000 планованих. Продуктивність праці в січні ледви досягла 79,3 відс. плану. Кількісні показники роботи абсолютно незадовільні, а якісні не кращі. Собівартість надто висока, якість вугілля низька... Це свідчить, що якісні показники не стоять у центрі уваги місцевих організацій. Нарешті,

робота транспорту — одне з певних питань вугільного стану у вугільному Донбасі. Але заходами партії в найближчому часі транспорт забезпечить підвищення вугілля і тоді не гірше позначиться на збільшенні видобутку вугільного Донбасу з видобутком. Цей факт, що перші дні лютого дають ще тривожніші ознаки дальшого зменшення видобутку. Це абсолютно незгодовне. Тов. Молотов у промові на конференції працівників промисловості підкреслив особливу вагу палива, додавши при цьому, що, коли говоримо про паливо, то розуміємо найбільше вугілля, роботу вугільного Донбасу. До його роботи ми повинні прикувати увагу цілої партії. Ми повинні на чім би не стало, в лютому підійти до виконання планованих 170 тисяч тон на добу. На вугільному фронті тривожне становище. Ми повинні підняти всі сили і вирівняти цей фронт, що є одним з найважливіших засновків, реалізації великих планів третього вісімнадцатого року п'ятиріччя.

І на вугільному і на транспортному фронті в РСРР — як бачимо — не добре, так само не краще, як це знаємо з промови Сталіна і на інших діяннях радянського промислу. Однак всі ці труднощі не перешкоджають комуністам кидати в очі своєї суспільності і на очах цілого світу факт верховної гасла про виконання п'ятиріччя в чотирьох роках. Для нас, українців, з наведеної статті найцікавіше те, що український вугілля експлуатують немилосердно для потреб п'ятиріччя не на Україні, але переважно поза її межами. Діється це з волі й наказу Москви, що видно наглядно хоч би з нафарафрованої у цитованій статті заяви Молотова.

парламентаристів в обороні українців перед Лігою Націй. Цей активний виступ англійців прийнято в величезному задоволенні і його рідко коментовано. Виступ англійців привів нас до того, що українська справа як така я до сьогодні не сходить зі сторінок німецької преси і цією справою вона занялася була і в часі женецької сесії.

Урядове польське звідомення про пацифікацію у Сх. Галичині містилося також в німецькій пресі, але від не можна було знати місця, з якого це повідомлення було відмінене без коментарів. Всюди пробивалося переконання, що все сфабриковане лише для загрози.

Головною статтю в англійському „Обсервері“ викликала великий розголос. До всіх інших газет могли ставитися з резервом, але „Обсервер“ має славу доброї газети і в правдивості його даних не можна було сумніватися. Далі протест Ліги Націй найшов відповідний відгомін у німецькій пресі. Протест цей передруковано в цілому і додано рідкі коментарі.

Час від часу можна було стрінути в німецькій пресі, головню закордонній голоси проти українців. Статті такі писали рідкі справознавці та фахівці в східних справах, а ними були переважно коли не москалі, то такі самі поляки. Цього звичайно ніхто не дивувався і таких голосів не багато.

„Дойтше Тагесцайтунг“ змістила статтю про польсько-українське порозуміння. Народиться там всі дані за і проти і приходиться до висновку.

Почавши з Нового Року преса почала ще тужче займатися українським питанням тому, що по всій правдоподібності воно мало бути розглядане на женецькій раді Союзу Народів. До цього причинилися також і заяви рідких польських відповідальних чинників в українській справі, як також і соймові дебати чи то в справі Береста чи пацифікації.

Так напр. „Германія“ з 10. I. 1931 р. містить статтю про українську пацифікацію, в якій покликається на заяви в соймі послів Матчака та Лудького та відповіді на це польського міністра Складковського.

„Дер Гайматтрос Ост-унд Вестпрройзе“ з січня 1931 містить статтю про пацифікацію в Галичині, передаючи враження Міс Шіпкіна з подорожі по Галичині. Передрук цього вмістила також і інша німецька преса від великої почавши, а на чийсь скінчик. Всюго тоді тут вичислити.

Досить великий відгук знайшла в німецькій пресі брошура про пацифікацію. Майже вся преса вмістила рецензії на цю брошуру з відповідними коментарями.

Зараз з початку женецького засідання Рад Союзу Народів німецька преса почала живіше займатися українською справою в зв'язку з Женевою. Вона писала про скількість українських жалоб в Женеві, про прийняті в неприйнятні жалоби, про відношення нових жалоб і т. д. Відтак розійшлася вістка про те, що українську справу відложено до травня з огляду на короткий час.

Правда про Мазепу? Вона не є і не може бути ясніша, ніж правда про Цезара або Наполеона. Значна дата смерті Мазепи була ще доведеним проблемою такої самої ваги як час вельминого побуту Цезара в Єгипті. Ніше скажемо про завадані історика рішення слово, дарма, що в парадоксальній формі: „Історик має докласти не з тим, що дійсно трапилося, а тільки зі згаданими подіями. Його тема, т. зв. всесвітня історія — це пересвідчення про згодні вчинки і їх згодні мотиви...“

А відомий сучасний англійський історик-портретист Lytton Strachey каже, що в обличчя історичних подій досить, коли маємо враження, що ми торкнулися живих історичних життів. Саме такий живчик бється в „Житті Мазепи“ Борхаса та Мартеля. Мазепа вириває із сторінок цієї книжки не менше живий, а правдивіший, ніж творів великих поетів, — цікавіший історично-близький нам і нашій сучасності.

Мета такого твору вже освітлена, коли бодай трохи дрібна частина чужинців зрозуміє із нього, що це, що досі збувалася Україна видавала як ім постичною мрією та легендою, було справжньою дійсністю, яка досі живе і надихає наперед Європою ту-саму проблему, що в часі Мазепи.

Книжка ця, що появиться без сумніву у перекладі в кількох мовах, а в нас у виданні „Червоної Калини“ не хутко зйде з черги актуальних подій і не хутко найде гідних наслідувачів.

У вторинній фейлетоні трапилися такі помилки друку: у ІІ-й шпальті 3-й рядок згорі як бути: „ученим і історикам, хист...“, а 14-й рядок: „почалося з мод“ зам. „дондас...“

для відповіді Польщі. В багатьох газетах видруковано відповідні статті про те, що це мабуть є рівнозначне з відношенням всієї української справи до актів. Однак, коли доводилися про визначення комітету трьох для розсліду цієї справи, тоді думки в одних змінялися, а в інших остали ті самі. Замітно також, що і пацифістична преса Німеччини реагувала на ці справи досить гостро і відтворювалася на все, що лиш було в українській справі.

„Берлінер Тагесблат“ з 22. I. 1931 р. подає вістку про обвинувачення Німеччини Польшею в фінансуванні українських саботажів, чи іншими словами, що українська справа є видом кої Берліна.

Колиж німецький міністр Курціус агадав у своїй довгій женецькій промові в українську справу, то преса почала наново писати не так спеціально в українській справі, як в німецькій, подаючи промову Курціуса в цілому або в скороченнях. Тих кілька слів Курціуса видвинули були знова українську справу на верх.

В самих останніх часах преса вмістила декілька статей на тему висадів женецьких нарад. Одні ставляться до них критично, не обіцяючи собі ніяких конкретних полемик, а інші просто насміхаються над цим всім, називаючи це комедією.

3 документів часу.

Адміністративна кара і її мотиви.

Греко-католицький парох у Волі Міховій (нов. Ліську) о. Теодор Вареха дістав від повітового староства у Ліську такий адміністративний присуд:

„Starostwo Powiatowe w Lisku. L. 2676/Rk. Orzeczenie. Starosta powiat. w Lisku rozpoznałszy w dniu 11. II. 1931. sprawę karno admin. przeciwko ks. Teodorowi Waresze, gr. k. prob. ur. 1890, zamieszkałemu we Woli Michowej, obwinionemu o zabronienie odśpiewania „Roty“ w cerkwi i czynem tym demonstracyjnym objawil niechęć do Rządu, co miało miejsce w dniu 11. XI. i uznawszy go winnym popełnienia czynu, przez co dopuścił się przekroczenia z § 11. ces rozp. z d. 20/4 1854. Dz. U. P. Nr. 96., co zostało udowodnione przyznaniem się i zeznaniem świadka i doniesieniem Post. Pol. Państwowej, orzeka skazać obwinionego na zasadzie § 11. poz. rozp. z 20/4 1854. Dz. U. P. Nr. 96 na grzywnę w kwocie 100 zł. na rzecz Skarbu Państwa, z zamianą w razie nieściągalności na 5 dni aresztu.“

Ukaraný może w ciągu siedmiu dni od daty doręczenia zwrócić się do starostwa powiatowego w Lisku z żądaniem skierowania tej sprawy do Sądu Okręgowego w Sanoku, w przeciwnym razie orzeczenie jako prawomocne ulegnie wykonaniu. Lisko dnia 11. II. 1931. Starosta powiatowy Wehrstein mp.“

Обструкція. Найзнаменитіші лікарі жіночих недуг у багатьох випадках випробували природну гірку воду „Franciszka Józefa“, яка діє скоро, певно і без болю

Вісті з Буковини.

Генеральний вікарій для греко-кат. українців у Румунії.

По закінченні конкордату між апостольським престолом і румунською державою дещо змінилися відносини українців гр.-кат. віросповідання в Румунії. Силою папської булі „Solemnis conventione“ з дня 5. червня 1930, яка упереджує відносини кат. церкви в Румунії, основано нове гр.-кат. рум. єпископство в Марморешині, з осідком в Бая Маре. До цього єпископства приділено гр.-кат. українців з Буковини і Смигроду, то є 17 парохій зі станиславівської дієцезії, 11 з мукачівської і 10 з гайдукожерської.

Для цих 38 парохій передбачена в конкордаті управа у формі окремого генерального вікаріату. Дотичний уступ папської булі звучить: „Всі правовірні християни гр.-кат. українці (graeci rutheni) прилучені до тієї дієцезії марморешської, будуть під юрисдикцією спеціального генерального вікарія того самого обряду (себто гр.-кат. українця). Цього генер. вікарія має вибрати і настановити єпископ марморешський. Черновецький „Час“ подає, що генеральним вікарієм призначений о. св. Микола Сімович (старший брат проф. Василя Сімовича, бувший катихет б. української гімназії в Чернівцях).

Православний митрополит Буковини

посвятив дня 28. I. ц. р. між іншими із ексархів слідуєчих свідомих українців і робітників на народній ниві: о. Ів. Джулинського, о. Ізидора Радика, о. Ів. Щербановича, о. Євгенія Павлюка, о. Костя Лупашка і о. Онисчука.

Безплатні курси української мови

улажує Секція студенток українського козацтва „Запорожжя“ на кількох черновецьких передмістях.

Концерт

нашої оперової співачки пані Ольги Єнджейовської відбувся дня 23. ц. р. у великій залі музичного товариства. Супровід: пані Г. Галицька, проф. консерваторії в Чернівцях.

Свято Лесі Українки

з нагоди шістьдесятиліття її уродин відбувся в неділю 22. II. ц. р. в Чернівцях заходом Т-ва „Жіноча Громада“ в Буковині в залі „Нар. Дому“. — Програма: Вступне слово, реферат, мейлдеклямації, хори і деклямації.

Товариство „Буковинський Кобзар“

влаштує святочний концерт дня 24. березня ц. р. в залі Музичного Товариства в Чернівцях з нагоди 70-ліття Т. Шевченка.

Український буковинський театр

під управою Івана Дудича одержав від міністерства праці, здоров'я і соц. виховання, авторизацію на театральні вистави по цілій Буковині.

Заборона радіо в північній Буковині.

Сингуранца до спілки з головним урядом почт і тел. у Букарешті заборонила уживання приватних радіо українським учителям у численних громадах, як в Оршівцях, а Шишківцях і т. д.

На будову українського музею в Чернівцях зібрано до 1. II. поверх 72.000 лей.

Селяни обвинувачують перед судом міністра Мігалакія.

Селяни декотрих буков. повітів обвинувачують перед судом міністра внут. спр. Мігалакія за те, що він будучи міністром різниці, писав у своїх „листах до хліборобів“, аби не продавали абіжжа, бо його ціна підніметься. Та вийшло шось протилежне. Хто послухав рад міністра М., той втратив. Цікаво, як буде оправдуватися міністр.

Голод на Буковині.

Наслідком нестачі зимових робіт у горах голодують наші гуцули, хоч ністерство перебрало апровізацію і обіцяло вислати годуючим кукурудзу.

Справа посольського мандату о. Мос. Яворського (ББ).

З найпевніших джерел довідуємося, що листки польської преси про те, немов то Експедиція Митрополит Андрей дав о. Яворському, кандидату на посаду в листи ББ, дозвіл на виконання мандату, цілком невірні, бо о. Яворський зовсім не дістав на це дозволу.

ОСТАННІ ВІСТІ**СОИМ.**

У середу на вступі соймового засідання зложили посольське приречення посли: Гафлар, о. Яворський, (про якого пишемо вище) та Кохан.

Опісля пос. Вартацький реферував проект закону про держ. експортний фонд, утворений задля підтримки вивозу всякого роду краєвих, рілнихих і промислових продуктів. Сойм прийняв закон у другім і третім читанні в стилізації комісії, а відкинув внесення меншости. З черги сойм прийняв проект закону, що уповажнює міністра скарбу признати позичку для держ. догорового фонду. Опісля пос. Шарський реферував проект закону про частинну зміну розпорядку президента держави про оподаткування цукру. Устійнили оплату від 100 кг. на 125 зол. Проект цей прийняли в 2. і 3. читанні. Опісля прийняли новелю до розпорядку президента держави про спіртовий монопол. Урядовий проект закону про зменшення парцеляційних контингентів на 1931 р. відіслали до комісії земельних реформ.

Найближче пленарне засідання сойму буде в понеділок 2. березня.

Закордонна комісія.

У середу на засіданні соймової закордонної комісії радили над законом про ратифікацію торговельної угоди з Німеччиною. Реферував пос. Ешке (ББ). Віцеміністр промислу та торгівлі Долежалъ сказав, що уряд пропонує цей трактат соймові, аби доказати, що Польща бажає пачифікації європейських відносин як політичних так і господарських. Уряд узав під увагу теж мотиви заг. торг. політики. Польща мусить дбати про вивіз щораз досконаліших готових продуктів і заключаючи відповідні порозуміння та зномалізувати польський вивіз до країн, із якими має більшість оборотів. Вкінці уряд старався придбати полехші для гол. аргументів вивозу, як дерево, вугіль і годівельні продукти. Транзитові постанови в практиці дають теж Польщі доступ до бельгійського, французького й італійського ринку, вкінці має це значіння для вивозу нафти і зем. плодів. Тому уряд піддержує своє внесення, щоби трактат ратифікувати.

У дискусії пос. Вижиновський (Кл. Хл.) і Пестшинський та Ст. Стронський (Кл. Нар.) заявили, що голосуватимуть проти трактату.

На цьому наради перервано. Дальша дебата в четвер.

РОЗПРАВА ПРОТИ ХИМЧИНА І ТОВ.

Третього дня розправи св. Каз. Баран, дочка послугачки т-ва „Згода“ каже, що бачила, як Химчин забрав ключі від каси. Потім чула, що гроші викрадено, та хто акрав не знає.

Св. Ціхоцький, поліц. агент зізнає, що ствердив, що каси не отворено підробленим ключем, бо замок не був знищений. Тоді, як гроші пропали, Химчин був у льокалі „Згоди“. Тоді теж украдено книжечку Каси Ошадности. Стверджено, що злодій потвердив відібрання на реверсі назвишем Тодоровський, та насамперед хотів написати Химчин, однаке скресляв це назвище

Св. Туліповський, предсідник „Згоди“, обняв це становище після Химчина. Химчин, як передавав йому урядування, не хотів віддати ключів. Казав, що ключі лишив дома. Св. ключі відібрав шойно після кільканадцяти днів.

Св. Соха, касієр „Згоди“, твердить, що Химчин, а ніхто інший, вкрав гроші.

ПРИСУД У ЧЕНСТОХОВСЬКІМ ПРОЦЕСІ.

У середу окр. суд у Ченстоскові проголосив присуд у процесі Качика та Чеплінського, обвинувачених, що стріляли в ченстоховській Касі Хорих. Суд засудив обох за поміч в убивстві Фурманьчика та Реговського кожного по 10 літ тюрми з відібранням прав і за поміч у вбивстві Молди по 4 літ тюрми, себто кожного по 12 літ тюрми з відібранням прав кожному.

АРХИЕП. КОВАЛЬСЬКИЙ ЗАСУДЖЕНИЙ.

Апеляційний суд у Варшаві засудив маріявітського архієпископа Ковальського на 3 роки

тюрми, з якої го кари скреслили 2 роки титулом амністії.

КРІВАВІ ЗАВОРУШЕННЯ В БЕРЛІНІ.

З нагоди комуністичного „дня безробітних“ берлінські комуністи проти заборони старалися уладити походи. У сутичці було ранених кількох поліцаїв і 1 поліц. старшина. Перед урядом посередництва праці обкидали поліцію з вікон кріслами й стріляли. Поліція також стріляла. Здемолювали льокаль. Спліндували кілька крамниць і в харчами. Крамниці позачинювані, на вулицях патрулі.

БОМБОВІЙ ЗАМАХ НА ПРЕЗ. КУБІ.

З Гавани повідомляють, що в палаті президента республіки вибухнула бомба. Президент Махадо вийшов ціло.

МИСТЕЦТВА А-КЛЯСИ.

Чорні—Погонь 2:1 (0:0, 2:1, 0:0).

Значіння шпиталів для здоров'я народу.

III.

Засоби охорони. — Відсоток хорих у шпиталях. — Дивна статистика. — Становище наших лікарів і наші потреби.

Якжеж виглядає ця шпитальна опіка? Служать до того спеціально вишколені сестри опікунки. Зараз по приході хворого до шпиталю розвідує така сестра про всі дати щодо положення хворого, його родини, його забезпечень і це все подає до історії хвороби, і цим доповнюється часто цінними вказівками діагностика, а навіть це може мати вплив на спосіб лікування хворого. Хорий висловлює всі свої бажання перед сестрою, яка опісля відвідує його рідню, повідомляє її про його стан і помагає їй дістати всі допомоги, до яких має право з титулу забезпечення.

Вона полагоджує всі письмнні подання до влади чи до товариств, дбає про контакт хворого зі світом, про відповідну лектуру, про потрібне дальше лікування та забезпечує хворого у ліки після його виходу зі шпиталю. Вона впливає на те, щоби хорий сповняв далі лікарські поручення, а при заразливих недугах, як напр. при туберкульозі, щоби хорий не став небезпечний для свого оточення. Вкінці звертає сестра увагу на те, чи ще хто інший з рідні не є хорий на таку саму недугу і висилає тоді його до лікаря. Коли зважимо, що по містах річно около 5 проц. людности переходить через шпиталі, тоді зрозуміємо, що кожний такий хорий може стати піоніром гігієнічного поступу. Особливо велике значіння має шпитальна опіка при поборованні туберкульозу і венеричних недуг.

Щораз більше удосконалена розбудова шпиталів висуває їх на чоло усіх змагань до поправи народного здоров'я: кожний шпиталь стає центром здоров'я не лише для даного міста, але і для цілої округи.

Там відбувається дальший вишкіл лікарів, наука сестер і доглядачів хорих, там збігаються всі галузі ратівництва, в його лабораторіях переводяться розсліди для безпеки перед недугами, його відділи стають центрами шпитальної опіки.

Отже не диво, що шпиталі здобувають собі щораз більше признання і потреба будови шпиталів щораз більшає. У 1911 р. в часі першої світової гігієнічної вистави в Дрездені прийняли, що на 1000 мешканців потреба мінімум 5 шпитальних ліжок; тепер вимагають уже 8 таких ліжок. У західних культурних державах число ліжок доходить уже і до 10 на 1000.

Якжеж у нас поставлене шпитальництво? Останній виказ тимчасового Самоурядового Виділу за рік 1926 стверджує у 6. Галичині на кругло 8 мільйонів мешканців, яких 8200 ліжок, значить, на 1000 мешканців припадало дещо більше як 1 ліжко. Тимчасом у статистиці гігієнічного бюра Ліги Народів за 1929 р. фігурує Польща з 2,5 ліжками на 1000 мешканців. Яким способом вийшло таке показне число, годі зміркувати. Бо коли до згаданого числа ліжок шпиталів у Галичині додати ще ліжка по військових і приватних шпиталях, то не буде більше ліжок

як 12.000, себто 1 і пів ліжка на 1000 мешканців. А тут справа шпитальництва куди краще поставлена як у давнім королівстві або на Поліссі та Волині.

І ми бачимо зі щоденного досвіду, як тяжко відбивається цей брак відповідного вивіювання шпиталів на здоров'я населення: нема дня, в яким би у порадні Народної Лічниці не являлися приїзжі хорі, що їх висилають з провінції лікарі або і шпиталі або для операцій, або для основнішого лікування, а яких із львівських шпиталів відправляють до дому через нестачу місця. Такий самий брак виказують і провінціональні шпиталі, майже завжди переповнені, бо наведена статистика С. Виділу подає, що у багатьох шпиталях переповнення доходить до 150 проц. Можна собі уявити як це впливає на хорих та на лікування недуг, коли вони лежать по 2 на ліжку, або між ліжками на землі! Не треба і згадувати, як при тім виходять хорі, нації не пануючої, а в пам'яті всіх пошкодованих при подіях в осені 1930 р. певно ще живо стоять спомини про те, як їх радо приймали до шпиталів та як їх швидко звідтам віддаювали.

Вкінці мусимо згадати і про відношення до самих лікарів у державних шпиталях. В часі науки медицини її кандидати мають нагоду студіювати більше теоретично. А тому, що лікарська наука дуже розрослася, обовязкових 6 літ науки не вистарчає на те, щоби опанувати вповні усі ділянки медицини в такій мірі, як це треба загально практикуючому лікареві для виконання практики. Тому кожний молодий лікар мусить скінчивши медицину відбутися ще один або два роки практики у шпиталі або на клініці. На клініках число лікарів є обмежене, вступ їх туди залежить від волі професора. У шпиталях (прим. у Львові) буває нероз 10—15 лікарів на однім відділі, але тільки мала їх частина дістає платню за свою часто виснажуючу працю: усіх платних місць є 46. Однак щодо платень завели у Львові свого рода нумерус клявзус: українці можуть мати лише чотири платних місць. Лікарі пануючої нації дістають платню по 10—12 місяцях, а українці мусять на неї чекати 2—3 роки. Томуто зрозумілим буде, чому товариство Н. Лічниці уже від років збирає фонди на будову скромного, але свого шпиталю. Будова шпиталю, що має бути живим пам'ятником Ювілею Протектора Лічниці Митр. Андрея, вже почалася. У 1930 р. виконано першу частину намірених робіт: сира будова стоїть уже під дахом, але це ще не все; суми досі виложені, це лише 40 проц. коштів, потрібних на цілу готову будову. І комітет для шанування Ювілею і Виділу Лічниці певні, що весь наш загаль не стане на половині дороги і буде складати дальші жертви, потрібні до завершення цього величнього діла.

Д-р Т. Е. Бурачинський.

Життя українського студентства в Кракові.

(Короткий огляд.)

Часто закидають українському студентству, що воно замкнулося само в собі і кияцьким муром відгороджується від усіх, що поза ним. Воно не зовсім згідне з правдою. Доказом на те нехай послужать дописи студентів про їхнє життя приватне й організоване, в яких вони діляться з усім громадянством своїми радощами й смутками.

„Українська Студ. Громада“ у Кракові, доцільюючи вагу тієї інформаційної роботи, щороку поміщує в пресі короткі згадки про свою діяльність. І ця стаття має теж на меті поінфор-

мувати широкий наш загаль, зокрема студентство по інших унів. середовищах, про студ. життя в Кракові.

Найперше про студ. організації. Їх чотири: загально-студ. товариство „Українська Студ. Громада“ і три корпорації: „Чорноморе“, „Оян“ і „Хортиця“.

„У. С. Громада“ об'єднує 80 відс. усього українського студентства, а саме 386 осіб. Гуртує вона студентів (-ок) усіх крак. вищих шкіл. Це організація в першу чергу самопомогова, а дальше культурно-освітня. Зокрема лажить на

3 судової салі.

„СЕЛЬБРОВІВЦІ“ ПЕРЕД СУДОМ.

На розправі 25. п. м. переслухано дальших свідків. В справі свідка Похмурського прийшло до конфлікту між трибуналом і обороною, а саме тому, що трибунал не годиться допустити цього свідка до зізнань, тому, що Похмурський також підозрюваний в комуністичній агітації й проти нього велося поліційне слідство. Влітці свідка записують і він зізнає: Сенатора Химчина він бачив щодня в його крам'ї, працював у Химчина і був з праці в нього вдоволенний. На запит прокуратора свідок признає, що він є членом ППО лівої і сидів двічі у в'язниці за кольтортаж зетючок. Прокуратор доказує, що Похмурський не міг бачити Химчина щодня в крам'ї, бо сидів у в'язниці.

Свід. Голінатий родом з Яричева, адміністратор „Сельброву“ починає зізнавати по українськи, прокуратор противиться проти допущення цього свідка до зізнань тому, що він, як „сельбровівець“ має близьке відношення до вини підсудних, але трибунал записує цього „сельбровівця“ перед хрестом і свід. Голінатий зізнає, що в тих днях, про які акт обвинувачення говорить, що тоді, коли сенатор Химчин був на зїзді професійного інтернаціоналу, в дійсності Химчин був у Львові. Прокуратор питає скільки свідок Голінатий дістає в „Сельброві“ платні, свідок відповідає: „Триста золотих“.

Свід. Анастасія Химчин, жінка підсудного сенатора зізнає по польськи, хоч присягала по українськи. Вона зізнала в який спосіб крамниця попала від її тітки до рук сенатора Химчина та якто сенатор Химчин потішав її, що вона

тепер повинна бути щаслива, бо тітка вмираючи, залишила їм крамничку і пару тисяч золотих. Підчас ревізії поліція знайшла в шухляді Химчина 2000 золотих і свідок твердить, що ці гроші не від більшовиків, але спадок від тітки. Предсідник триб. конечно хоче довідатись скільки тих грошей залишила тітка Химчині, але свідок рішуче твердить, що не знає скільки тих грошей було, бо чоловік мовчав про те. Анастасія Химчин твердить, що її чоловік минулого року в серпні був весь час дома і не міг їздити на зїзд інтернаціоналу.

Прокуратор: Ви зізнали, що це вмерла тітка ваша, отже чому записала крамничку і гроші вашому чоловікові, а не вам?

Свід. Анаст. Химчин: Бо мій чоловік мав більшу охоту на гроші ніж я.

Прокуратор: Так, Химчин мав завжди охоту на гроші.

Далі виявляється, що поліція найшла також кілька тисяч грошей схованих у виходку в домі Химчина. Свідок каже, що ці гроші підкинула поліція.

Свід. Розалія Сомова, українка, жінка болгарина, сестра жінки Химчина з родини Туркєвичів, зізнає по польськи, що в 1915 р. втікла до Росії, там вийшла заміж за болгарина, була в Болгарії, а тепер вернула до Львова, бо землетрус знищив її дім у болгарським місті. Про сенатора Химчина зізнає більш менш те саме, що і жінка цього підсудного.

Свід. Іван Данишук, член Центрального Комітету партії „Сельбров“ складає зізнання про ідеологію і тактику партії. Він заявляє, що К. П. З. У. і „Сельбров“ це дві окремі, незалежні від себе партії. Щоправда і К. П. З. У. і „Сельбров“

ідеологічно стоять на однакових позиціях, борються за соціалізм, але К. П. З. У. признає тактику нелегальної боротьби з капіталізмом, а „Сельбров“ використовує для своїх цілей тільки легальні засоби. Обидві партії є класові і інтернаціональні.

СПОРТ

З Карп. Лешат. Клубу.

Карпатський Лешатарський Клуб повідомляє, що роздачу нагород, заповіджену на 28. п. м., мусить клуб з причин від себе незалежних перенести на 15. III. 1931 р. В цей день відбудеться рвнчасно роздача нагород за зїздовий біг, розіграний у Славську 8. III. п. р.

КЛК. запрошує членів та прихильників лешат. спорту на реферат проф. С. Гайдучка: „Здобуття Монт Іврїсту“. Реферат буде ілюстрований світляними образами. Початок в год. 19. у п'ятницю 27. II. в домі Клубу, Костюшка 1а I. пов. праворуч.

Нові книжки й журнали.

ЖУРНАЛИ.

ПРОГРАМА ВИКЛАДІВ УКРАЇНСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ В ПРАЗІ в літнім півроці 1931. Прага 1931.

„НОВІ ШЛЯХИ“. ч. 3. за березень 1931. Львів.

„БІЛЬШОВИК УКРАЇНИ“, ч. 23—24 політично-економічний журнал ЦККП(б)У. Державне Видавництво України.

„ПЛАСТУН“, часопис пластової молодіж Р. IX. Децембер-януар 1930/31, ч. 4—5. Ужгород.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Четвер, 26. лютого, година 7:30 веч.

„Ізabella“, оперетка Одрана.

П'ятниця, 27. лютого, година 7:30 веч.

„Оповідання Гофмана“.

Театр Ринородностей (в Нар. Домі):

Четвер, 26. лютого, година 7:30 веч.

„Як стати багатим і щасливим“, музична комедія.

П'ятниця, 27. лютого, година 7:30 веч.

„Як стати багатим і щасливим“, музична комедія.

Малий Міський Театр:

Четвер, 26. лютого, година 7:30 веч.

„Добра ворожка“, комедія Мольєра.

П'ятниця, 27. лютого, година 7:30 веч.

„Добра ворожка“, комедія Мольєра.

Кіна.

АПОЛЬО: Звукова фільма: „Дівча з Монпарнасу“. Гонсові змагання в Кри-

чині.

КОЛЬОСЕН „Бригада смерті“ (Гарі Ціа). „Герой ночі“.

ЛЕВ: „У маленькій каварні“ (Жак Ка-

гелл, Маріон Герт).

МАРУСЕНЬКА: Звукова фільма: „Від-

лічна пісня“ (Мейрі Галорі).

ОНЗА: Звукова фільма: „Тройка“.

ПАЛІАС: Звукова фільма в чеській мові

„Царсько-королівський фельдмаршал“

(Валста Буріан).

ПАІ: „Динаміт“.

ПАСИЖ: „Пригода одної ночі“ (Том

Міас) і звуковий додаток.

ПРОМІНЬ: „Легка добичка“.

ФЯТАМОРГНА: „Попілун“ (Грета

Гарбо).

ХИМЕРЯ: „Венера в сімх відслонах“.

СТИЛЕВ: „Мандарин Бу“ (Льон Ча-

вей, Анна Мей Вонг) „Герой вогню“.

УПІХА: „Герой кровавої арени“. —

„Княжна та ковбой“ (Бюк Діонс).

Програма радіо.

Четвер 26. II. 1931.

Варшава (1411,7) 12:35 Шляхний кон-

церт. Гельсінґфорс (221,4) 19:00 Концерт.

Льондон (356,5) 20:30 Радіооркестра і

солисти Берлін (429) 16:30 Солисти: Тво-

ри Бетовена, Шопена Рим (441,2) 17:00

Концерт. Прага (466,5) 13:20 Пісні. Спі-

ше Марак. Відень (516,3) 12:00 Канцеля

Гайгера Будапешт (550,5) 17:45 Піван-

ська музика. Харків (937,5) 15:00 Україн-

ський концерт. Ленінград (1000) 16:30

Концерт.

П'ятниця 27. II. 1931.

Варшава (1411,7) 20:15 Концерт Філь-

гармоній. Гельсінґфорс (221,4) 17:25

Алораон. Льондон (356,5) 15:15 Танго-

ва музика. Берлін (419) 19:00 Концерт

хінтету Година. Стокгольм (935,4)

17:20 Легка музика. Рим (441,2) 17:00

Концерт Прага (466,5) 16:30 Радіооркес-

тра. Відень (516,3) 19:30 Трансмисія

з опери. Харків (937,5) 15:00 Оперова

музика. Ленінград (1000) 19:00 Концерт.

Львівське радіо.

Четвер 26. II. 1931.

12:35 Трансмисія з Варшави. 16:15 Гра-

мофонові плати. 20:30 Легка музика з Вар-

шави. 22:15 Трансмисія з Відня. 23:00 Му-

зика з готелю „Брістоу“ у Львові.

П'ятниця 27. II. 1931.

11:58 Сигнал з астрономічної обсерва-

торії у Варшаві і гейнал з Марійської

вежі в Кракові. 12:10 Грамофонові плати.

15:40 Трансмисія з Варшави. 16:15 Кон-

церт для хорів. 17:45 Оркестра. 20:00

Трансмисія з Варшави.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакції не відповідає

Кооператива „Укр. Театр“ у Львові

Театр ім. І. Тобілевича в Станіславові.

Копичинці:

27. II. „Меді“.

28. II. „Релі“.

1. III. „Гетьман Дорошенко“.

2. III. „Жінка, що вбила“.

3. III. „Павич“.

Борці:

4. III. „Меді“.

5. III. „Гарна Олена“.

6. III. „Жінка, що вбила“.

7. III. „Життя Парижа“.

8. III. „Гетьман Дорошенко“.

Театр виставить, як прем'єру відому

оперетку Оффенбаха „Життя Парижа“

вперше для 7. III. Мистецьке виконання

та артистичні еволюції забезпечують опе-

ретні, що повиняться вперше на україн-

ській сцені — повний успіх. 1445

Пригада. Загальні Збори Філії Уч-

тельської Громади у Львові, відбу-

дуться в середу, дня 4-го березня п. р.

в год. 6. веч. (18) у шкільній залі Діво-

вої Семінарії „Рідної Школи“ при вул.

Мохначького ч. 12. 1539

Виділ.

Подяка. Вийшовши по близько 5-ти

місячний тюрні на волю, почувалося до

жидого обов'язку зложити прилюдно сер-

дешню подяку всім тим з українського

громадянства, які, не знаючи на важкі

перепони, несли мені весь час мого по-

буту в тюрні поміч і розраду. Складаю

ширу подяку в першій мірі Вп. д-рові

Л. Ганкевичу, який вже в перших днях

після мого арештовання віддавав мене

в тюрні і об'являв мою оборону. Рвнчасно

Вп. д-рові Богданові Чайковському і

д-рові Хоминському за відданість мене

в тюрні, та правну поміч перед судами

в Грубешові і Володимирі Волинському.

Зокрема ширю дякую Вп. моїм оборон-

ним д-рові В. Старосольському, д-рові

Ст. Шухевичові й д-рові Ст. Бідакові,

які з великою посвятою, безінтересовно

та успішно боронили мене на головній

розправі у Львові перед судом присяг-

аних в дніх від 17. до 20. лютого вчашо-

но. Не дивлячись поименно всіх Вп.

громадян і товаришів, супроти яких за-

в'язував я великий довг відданості, ви-

сказую всім на цьому місці шире Спа-

си-Біг. Володимир Кохан.

Варшава, дня 24 лютого 1931 р.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакції не відповідає

ЗОЛОТО, БРИЛІАНТИ, СРІБЛО —

опікую безплатно і купув по високій

ціні Домбровські і Рольовжескі,

Львів, Академічна ч. 2. Фабричний склад

годинників. — Довголітня гарантія. —

1447 3—?

ГРИБИ гарні вибрані (найменше 5 кг.)

по 10 зол. 1 кг., повида з чистих

сливок на пукрі, бочілочка 5 кг. 14 зол.,

чиста овеча бриндая, бочілочка 5 кг. 13

зол., пчільний мід з гір в 5 кг. близько

по 23 зол., волоські горіхи, мшочок

5 кг. 17 зол., — висилає франко за після-

платою **МЕНДЕЛЬ ШТУМЕР,**

Кодів к. Коломій. 1449 6—10

НАСПИЛИ лінолеум, куркові хідники,

мебелів матері по конкурентній

цінах з угодженням при куплі. — Енг-

лендер, Ринок 8. 2—2

ГОДИННИК ВАШ буде найліпше на-

правлений у найблизший годинникар-

ський робітник Івана Зелтенрайха

Львів, пл. Марійська ч. 5. — З провін-

ції просимо репарації присилати по-

штою. — Старомодні жіночі годинники

переробляємо на ручні. 1538

ДО ВІНАЙМУ, евентуально на про-

даж або до заміни на каменню у

Львові, дім у Васильківській пов. Гуса-

тин, сонячний, сухий, положений серед

ліса, 20 хвилин ходу до села, замінивши

в місці; разом із садом простору одного

жорга. Шляхотні овочеві дерева. Наде-

жати до реальності кизьканинати жор-

гів поля з лісом та господарські буди-

ни, пивниця та керини. — Відповідне

місце для пасічника або літніще. Банж-

ча відомість у Кліментини Патрілової,

Перегінсько. 1496 2—2

ДВОФРОНТОВУ будівельну парцелю

при вул. Потоцького і Ісаковича,

продаж Товариство Агроном. Техн.

„Праца“ у Львові. — Інформації дає Вп.

інж. П. Дурбак. Львів, вул. Чарнецько-

го ч. 26. 1537 1—4

СОБА середніх літ шукає місця за-

ряду домог, розуміється дуже добре

на кухні — найрадше в самітнього

пана або на парохії. — Адміністрація

„Діла“ „Симпатична“. 1540 1—2

2 СТУДЕНТКИ універс. або учит. се-

минара прийму від 1. III. на меш-

канія. Вул. Потоцького ч.